Гомельскі універсітэт

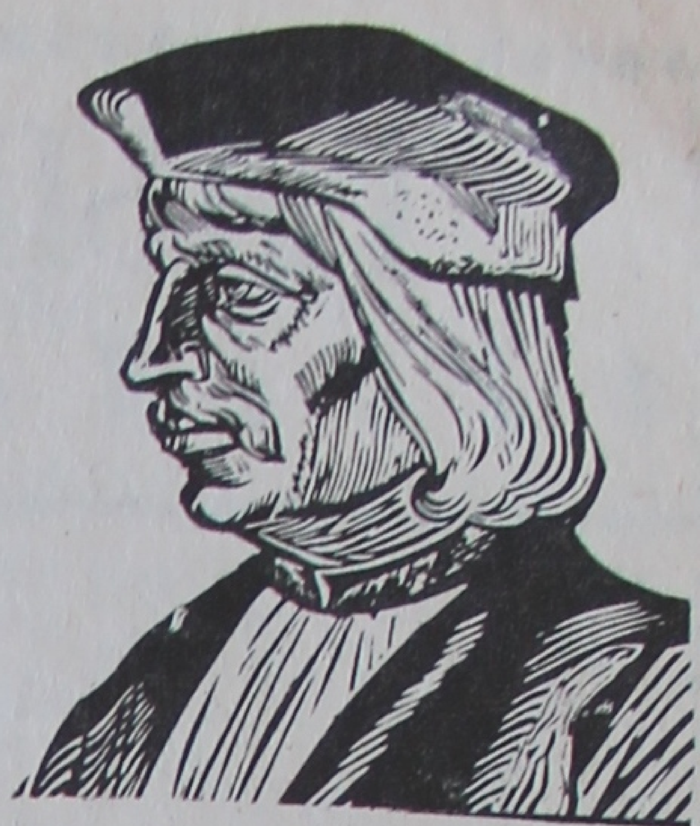

ГАЗЕТА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

№ 6 (849) | Аўторак, 23 сакавіка 1993 г. | Газета заснавана ў верасні 1969 года | Выходзіць два разы ў месяц | Цана 1 руб.

АБ ПРАБЛЕМАХ АДУКАЦЫІ

11 сакавіка наш універсітэт наведаў намеснік міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь В. І. Стражаў. Ён выступіў на пашыраным пасяджэнні рэктарата. Спачатку Васіль Іванавіч падрабязна спыніўся на пытанні шматступеньчатай падрыхтоўкі спецыялістаў. Прадугледжваецца істотная перабудова як агульнаадукацыйнай, так сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай школы. Аднак яна будзе праходзіць не пад ціскам зверху, а з улікам меркаванняў і пажаданняў у саміх установах адукацыі.

Затым намеснік міністра вёў размову аб рэалізацыі Закона аб мовах.

В. І. Стражаў у заключэнне азнаёміў прысутных на пасяджэнні рэктарата з праектам пастановы калегіі Міністэрства адукацыі «Аб развіцці педагагічнай адукацыі і педагагічнай навукі ў Рэспубліцы Беларусь». Яна была абмеркавана і прынята на калегіі Мінадукацыі 17 сакавіка.

В. І. Стражаў адказаў на шматлікія пытанні, якія датычыліся перспектыў далейшага развіцця вышэйшай школы, падрыхтоўкі бакалаўраў і магістраў, нагрузкі выкладчыкаў, аплаты іх працы, стыпендыяльнага забеспячэння студэнтаў і г. д.

ІМЯННЫЯ СТЫПЕНДЫЯТЫ

На падставе рашэння вучонага савета універсітэта ад 4 сакавіка 1993 г. па выніках зімовай экзаменацыйнай сесіі назначаны імянныя стыпендыі:

ІМЯ Ф. СКАРЫНЫ

Маставенка (Цербавай) Алене Леанідаўне — студэнтцы V курса філалагічнага факультэта (з 1 лютага 1993 г.).

Саламацінай Алене Уладзіміраўне — студэнтцы V курса філалагічнага факультэта (з 1 студзеня 1993 г.).

ІМЯ АКАДЭМІКА О. Ю. ШМІДТА

Філіпцову Аляксандру Уладзіміравічу — студэнту V курса матэматычнага факультэта (з 1 студзеня 1993 г.); **Сямёнавай** Ірыне Віктараўне, **Падабедаву** Уладзіміру Мікалаевічу, **Русакову** Сяргею Рыгоравічу — студэнтам III курса матэматычнага факультэта (з 1 лютага 1993 г.).

ІМЯ АКАДЭМІКА І. Ф. ФЕДАРАВА

Архіпенку Уладзіміру Мікалаевічу — студэнту V курса, **Ткачуку** Дзянісу Валянцінавічу — студэнту IV курса фізічнага факультэта (з 1 лютага 1993 г.).

ВУЧЫЦЕСЯ ХУТКА ЧЫТАЦЬ

Упершыню ў нашым універсітэце адкрываюцца курсы хуткага чытання. Гэта добрая магчымасць не толькі навучыцца чытаць у 5—12 разоў хутчэй звычайнага, але і засвоіць методыку выкладання хуткага чытання, каб потым, у сваю чаргу, вучыць іншых.

Што перашкаджае чалавеку чытаць хутка і чаму патрэбна спецыяльнае навучанне, каб рабіць такую звычайную справу хутчэй? Справа ў тым, што ў дзяцінстве мы вучымся чытаць, спачатку ўслых развучваючы літары, затым аб'ядноўваючы іх у словы, потым словы — у сказы. У сталым узросце, чытаючы ўжо «пра сябе», мы працягваем непрыкметна прагаворваць тэкст, што цягне хуткасць нашага чытання назад. Мы прывыкаем чытаць марудна, поўзаем па радках, як смоўж, і паступова ўпэўніваем сябе, што на большае не здольныя.

Задача навучання на курсах — спецыяльнымі прыёмамі падавіць работу артыкуляцыйнага апарата, рэзка павысіць хуткасць чытання, палепшыць працэсы ўвагі і памяці, навучыць метадам самарэгуляцыі разумовай працаздольнасці, запэўніць чалавека ў сваіх бліскучых інтэлектуальных здольнасцях.

У працэсе заняткаў асвойваецца аўтагенная трэніроўка, пашыраецца поле зроку, паляпшаецца памяць, падаўляецца артыкуляцыя і развіваецца здольнасць да антыцыпацыі.

Курс складаецца з 6 заняткаў, 1 раз у тыдзень. Курсы платныя. Жадаючым займацца на іх звяртацца ў студэнцкі прафком.

Пачатак заняткаў — па меры камплектавання груп.

Тэлефон для даведак — 95-39-16.

АРГКАМІТЭТ

ПА ПАДРЫХТОЎЦЫ І ПРАВЯДЗЕННЮ 25-ГАДОВАГА ЮБІЛЕЮ УНІВЕРСІТЭТА

Шамяткоў Л. А. — рэктар, старшыня аргкамітэта.

НАМЕСНІКІ СТАРШЫНІ:

Селькін М. В. — першы прарэктар;
Воінаў М. М. — прарэктар па вучэбнай рабоце;
Сердзюкоў А. М. — прарэктар па навуковай рабоце;
Кармазін А. П. — прарэктар па кадрах і сацыяльна-бытавых пытаннях;
Палевікоў У. М. — прарэктар па АГР.

ЧЛЕНЫ АРГКАМІТЭТА:

Талкачоў В. І. — нам. дэкана біялагічнага факультэта;
Пінчук А. П. — дэкан геолага-геаграфічнага факультэта,
Старавойтаў М. І. — дэкан гісторыка-юрыдычнага факультэта;
Арлоў У. В. — дэкан матэматычнага факультэта;
Семчанка І. В. — дэкан фізічнага факультэта;
Зайцаў Б. М. — дэкан факультэта фізічнай культуры;
Еўтухоў У. Д. — дэкан філалагічнага факультэта;
Карпей Т. В. —дэкан эканамічнага факультэта;
Варатніцкі Г. І. — старшыня прафкома;
Колтышава Н. І. — старшыня прафкома студэнтаў;
Леванцоў В. М. — старшыня Саюза Моладзі;
Балога У. П. — рэдактар шматтыражнай газеты «Гомельскі універсітэт»;
Лысянкоў А. В. — дырэктар клуба мастацкай самадзейнасці «Маладосць»;
Жаркоў Д. М. — дырэктар спартклуба;
Палякоў Л. Я. — вучоны сакратар вучонага савета;
Еўдакіменка Г. С. — старшыня Савета ветэранаў вайны, працы і Узброеных Сіл;
Анічэнка У. В. — с. н. с. нацыянальнага асветніцкага Цэнтра імя Ф. Скарыны пры Мінадукацыі Рэспублікі Беларусь;
Усовіч К. С. — загадчык музея-лабараторыі імя Ф. Скарыны;
Касцючэнкава В. М. — загадчыца бібліятэкі;
Семянчук Я. А. — кандыдат гістарычных навук, ветэран універсітэта, пенсіянер;
Харламаў І. Ф. — загадчык кафедры педагогікі і псіхалогіі;
Янкова Т. С. — кандыдат філалагічных навук, ветэран універсітэта, пенсіянерка.

З ліку членаў аргкамітэта ўтворана сем рабочых груп, якія абавязаны рыхтаваць матэрыялы і праводзіць мерапрыемствы па ўсіх напрамках дзейнасці універсітэта.

ВІНШУЕМ!

Прэзідыум Расійскай Акадэміі Адукацыі прысудзіў вучоную ступень доктара педагагічных навук дацэнту кафедры педагогікі і псіхалогіі нашага універсітэта **Дзмітрыеву Міхаілу Афанасьевічу**. З гэтай нагоды яго горача віншуюць рэктарат, грамадскія арганізацыі ГДУ, калегі па працы, выкладчыкі і студэнты філалагічнага факультэта.

Зазначым: Міхаіл Афанасьевіч выканаў вялікую даследчую работу — прааналізаваў станаўленне і развіццё політэхнічнай адукацыі і працоўнага выхавання ў агульнаадукацыйнай школе Беларусі за 1919—1991 г.г.

* * *

Рэктарат, грамадскія арганізацыі універсітэта, дэканат, выкладчыкі, супрацоўнікі і студэнты эканамічнага факультэта горача віншуюць асістэнта кафедры бухгалтарскага ўліку, кантролю і аналізу гаспадарчай дзейнасці **Кравец** Людмілу Міхайлаўну з зацвярджэннем яе ВАКам у вучонай ступені кандыдата эканамічных навук.

УЗМАЦНІЦЬ САЦЫЯЛЬНУЮ АБАРОНУ ВЕТЭРАНАЎ

Адбыўся агульны сход універсітэцкай арганізацыі таварыства ветэранаў вайны, працы і Узброеных Сіл. Яны сабраліся, каб больш падрабязна пазнаёміцца з асноўнымі палажэннямі Закона Рэспублікі Беларусь «Аб ветэранах», уступіўшага ў сілу з 1 студзеня бягучага года, абмеркаваць ход яго выканання ў мясцовых умовах.

З грунтоўным паведамленнем аб тым, што робіцца ў галіне сацыяльнай абароны старэйшага пакалення арганізацыяй Цэнтральнага раёна г. Гомеля, выступіў старшыня раённага савета таварыства Л. Ф. Урмашкін. Ён падрабязна расказаў аб тым, якая дапамога аказваецца састарэлым і адзінокім ветэранам, інвалідам вайны і працы, сем'ям загінуўшых воінаў і іншым катэгорыям пенсіянераў, якія льготы для іх устаноўлены Законам і як яны выконваюцца.

З кароткай справаздачай аб тым, што робіцца ў святле Закона «Аб ветэранах» у пярвічнай арганізацыі таварыства ва універсітэце, выступіў старшыня савета Г. С. Еўдакіменка. Амаль усё, што робіцца па сацыяльнай абароне ветэранаў у ГДУ, з'яўляецца заслугай прафкома універсітэта: тут і матэрыяльная дапамога, уключаючы гуманітарную, паступіўшую з краін Еўропы, і забеспячэнне пуцёўкамі, каму патрэбна санаторнае лячэнне, і маральная (віншавальныя паштоўкі да святочных дзён і юбілеяў і г. д.). Істотная дапамога аказана была таксама раённым саветам: 20 пасылак гуманітарнай дапамогі ад амерыканскай асацыяцыі ўдзельнікаў другой сусветнай вайны, падпіска на газету «Рэспубліка» актыву пярвічнай арганізацыі і інш.

Старшыня прафкома Г. І. Варатніцкі расказаў аб планах па сацыяльнай абароне ветэранаў універсітэта. У прыватнасці, ён падтрымаў ідэю стварэння ва універсітэце спецыяльнага фонду для аказання матэрыяльнай дапамогі тым ветэранам, каму яна патрэбна, у адпаведнасці з артыкулам 19 Закона «Аб ветэранах».

У заключэнне Л. Ф. Урмашкін адказаў на шматлікія пытанні ветэранаў, якія датычацца парадку перагляду размеру пенсій, а таксама атрымання льгот асобнымі катэгорыямі ветэранаў.

Сход прыняў адпаведныя пастановы, накіраваныя на паляпшэнне работы па сацыяльнай абароне ветэранаў ва універсітэце. Выказана шкадаванне, што на сходзе адсутнічалі прадстаўнікі адміністрацыі ГДУ.

(Наш кар.).

ПАЦВЕРДЗІЛІ ВЫСОКІ КЛАС

На прайшоўшым у Мінску 24-м міжнародным турніры на прызы трохразовага алімпійскага чэмпіёна А. Мядзведзя лепшага выніку за ўсю гісторыю гэтых спаборніцтваў дабіліся гаспадары — беларускія асілкі. У іх актыве пяць першых і два трэція месцы. Дзве вышэйшыя ўзнагароды заваявалі студэнты нашага універсітэта заслужаныя майстры спорту, прызёры леташніх Алімпійскіх гульняў Вугар Аруджаў — 48 кг і Сяргей Смаль — 57 кг.

ГЛЫБОКІЯ ВЕДЫ—ГАРАНТЫЯ ВАШАГ

ФІЗІКА

Сёлета, як і ў папярэднія гады, уступны экзамен па фізіцы ў Гомельскі дзяржаўны універсітэт імя Ф. Скарыны праводзіцца ў вуснай форме. Мэта экзамену — выявіць якасць ведаў і наяўнасць практычных навыкаў іх выкарыстання пры рашэнні канкрэтных задач. Абітурыенту, які рыхтуецца да экзамену па фізіцы, ды і па іншых вусных дысцыплінах, карысна азнаёміцца з наступнымі правіламі і асаблівасцямі правядзення вуснага экзамену:

1. Пачатак экзамену ў 8 гадзін 20 мінут. Дзень правядзення экзамену і нумар аўдыторыі ўказаны ў раскладзе экзаменаў.

2. Абітурыенты заходзяць у аўдыторыю для здачы экзамену ў парадку чаргі, якую ўстанаўліваюць самі.

3. Абітурыент, які з'явіўся на экзамен, павінен прадаставіць экзаменатарам свой экзаменацыйны ліст і дакумент, які засведчвае асобу (пашпарт). Толькі пасля гэтага абітурыент бярэ экзаменацыйны ліст і атрымлівае ў экзаменатара лісты-укладышы для падрыхтоўкі да адказу. Час падрыхтоўкі — 40 мінут.

4. Заняўшы месца, указанае экзаменатарам, абітурыент абавязаны на кожным лісце-укладышу ўказаць дату правядзення экзамену, нумар экзаменацыйнага білета, нумар экзаменацыйнага ліста, прозвішча, імя і імя па бацьку поўнасцю.

5. Экзаменацыйны білет змяшчае два тэарэтычныя пытанні і ўмовы задачы, якую неабходна рашыць. Пытанні і задачы ў білеце падбіраюцца такім чынам, каб ахапіць розныя раздзелы курса фізікі. Рэдакцыя пытанняў, змешчаных у білеце, паўтарае іх рэдакцыю ў праграме для паступаючых у ВНУ.

6. Адказы на тэарэтычныя пытанні білета абітурыент абавязаны даць у пісьмовай форме на лістах-укладышах на беларускай або рускай мове. У адказе павінны змяшчацца фармуліроўкі азначэнняў фізічных велічынь і фізічных законаў, формулы і іх вывады, графікі, якія ілюструюць абмяркоўваемую фізічную з'яву, і схемы эксперыментаў, калі яны неабходны.

7. Прапанаваная ў білеце задача адносіцца да аднаго з раздзелаў курса фізікі, вызначаных на падставе праграмы па фізіцы для паступаючых у ВНУ і не выходзіць за рамкі патрабаванняў гэтай праграмы. Умоўны пералік раздзелаў праграмы наступны:

Кінематыка. Асновы дынамікі. Законы захавання ў механіцы.

Элементы статыкі. Вадкасці і газы.

Асновы малекулярна-кінетычнай тэорыі. Газавыя законы.

Цеплавыя з'явы.

Электрастатыка.

Законы пастаяннага току.

Магнітнае поле. Электрамагнітная індукцыя.

Хістанні і хвалі.

Оптыка.

Квантавая фізіка.

8. Абітурыент рашае задачу на лістах-укладышах, выкарыстоўваючы іх у якасці чарнавіка. Рошаная задача павінна быць перапісана на чысты ліст, змяшчаць кароткія ўмовы, поўнае рашэнне, аналітычны і лічбавы адказы. Для рашэння задач карыстацца толькі адзінкамі сістэмы СІ.

9. Абітурыенту не дазваляецца карыстацца даведнікамі, табліцамі, мікракалькулятарамі і г. д., а таксама прыносіць з сабою чыстыя лісты паперы. Усе неабходныя для рашэння задачы лічбавыя значэнні змешчаны ў яе ўмове.

10. Работа на лістах-укладышах выконваецца шарыкавай або пер'явой ручкай. Колер пасты або чарнілаў — сіні або чорны.

11. Выходзіць з аўдыторыі ў час правядзення экзамену забараняецца.

12. У выпадку нязгоды абітурыента з адзнакай, у адпаведнасці з правіламі прыёму ўступных экзаменаў у ВНУ, **у дзень аб'яўлення адзнакі** ён можа падаць апеляцыю ў прыёмную камісію. На апеляцыйнай камісіі ў прысутнасці абітурыента яго работа разглядаецца яшчэ раз. Ніякія дадатковыя тлумачэнні да запісаных адказаў на пытанні і рашэння задачы апеляцыйнай камісіяй не прымаюцца.

13. Пры няяўцы абітурыента на экзамен па ўважлівай прычыне пытанне аб яго допуску да здачы экзамену ў другі дзень рашаецца прыёмнай камісіяй ГДУ.

Больш падрабязна з асаблівасцямі правядзення экзамену па фізіцы абітурыенты пазнаёмяцца на кансультацыях і непасрэдна перад пачаткам экзамену.

МАТЭМАТЫКА

Пры паступленні на адпаведныя спецыяльнасці абітурыенты здаюць або два экзамены па матэматыцы (пісьмова і вусна) або адзін (пісьмова або вусна).

Пісьмовы экзамен па матэматыцы праводзіцца ў выглядзе кантрольнай работы. Звычайна абітурыентам прапануюцца два варыянты экзаменацыйнага задання (варыянт для кожнага канкрэтнага абітурыента ўказваецца яму членамі прыёмнай прадметнай камісіі). У кожным з варыянтаў змешчана, **як правіла, пяць задач па** ўсіх раздзелах школьнага курсу матэматыкі. Сярод задач, якія традыцыйна прапануюцца на пісьмовым экзамене, можна адзначыць наступныя: геаметрычныя (стэрэаметрычныя) задачы; задачы, якія патрабуюць рашэння алгебраічных (трыганаметрычных, лагарыфмічных, паказальных) ураўненняў; задачы, якія патрабуюць рашэння сістэм ураўненняў або няроўнасцей; задачы на знаходжанне мінімальнага (максімальнага) значэння. Калі для канкрэтнай спецыяльнасці не прадугледжаны ўступны экзамен па матэматыцы (вусна), то ў варыянты заданняў па пісьмоваму экзамену могуць быць уключаны тэарэтычныя пытанні.

Пісьмовая работа ацэньваецца па чатырохбальнай сістэме. Адзнака «пяць» ставіцца за работу, у якой без памылак выкананы ўсе заданні. Іншыя станоўчыя адзнакі абітурыент атрымлівае за адпаведную колькасць правільна і поўна рошаных задач. Адзнака «два» ставіцца, калі колькасць памылак пераўзыходзіць норму, пры якой можа быць выстаўлена станоўчая адзнака.

На экзамене абітурыент атрымлівае тытульны ліст і ліст-укладыш (чарнавік і чыставік). Чарнавыя рашэнні задач запісваюцца ў чарнавік, затым рашэнні пераносяцца ў чыставік. Задача лічыцца рошанай, калі ў чыставіку прыведзена яе поўнае правільнае рашэнне з адказам. Калі на перанос рашэння з чарнавіка ў чыставік не хапае часу, то трэба ўказаць, што рашэнне задачы знаходзіцца ў чарнавіку. У гэтым выпадку прадметная камісія разглядае рашэнне данага задання, запісанага ў чарнавіку.

На экзамен не дазваляецца прыносіць мікракалькулятары, кнігі, даведнікі, табліцы, а таксама чыстыя лісты паперы. Пісаць і чарціць трэба толькі ручкай з сінімі чарніламі або шарыкавай ручкай з сіняй пастай.

Для рашэння задач абітурыенту прадастаўляецца чатыры астранамічныя гадзіны.

Аналіз экзаменацыйных работ мінулых гадоў паказвае, што найбольшую колькасць памылак абітурыенты дапускаюць пры рашэнні стэрэаметрычных задач (няўменне будаваць чарцёж, неабгрунтаванасць пабудоў і вывадаў), пры пераўтварэнні трыганаметрычных, лагарыфмічных і паказальных выражэнняў. Многія памылкі абумоўлены таксама няўменнем адкінуць лішнія рашэнні і выбраць правільны адказ.

Пры правядзенні вуснага экзамену па матэматыцы абітурыенту прапануецца выбраць білет, у якім змешчаны два тэарэтычныя пытанні (па алгебры і геаметрыі) і задача. Прапануемыя пытанні (як і звесткі, неабходныя для рашэння задач пісьмовага экзамену) не выходзяць за межы школьнай праграмы па матэматыцы. Гэтыя пытанні можна знайсці ў даведніку для паступаючых у вышэйшыя навучальныя ўстановы рэспублікі.

Абітурыентам выдаюцца лісты-укладышы, у якіх яны павінны запісаць адказы на тэарэтычныя пытанні і прывесці рашэнне задачы. Гэтыя лісты затым могуць быць выкарыстаны пры разглежданні заяў абітурыентаў на апеляцыйнай камісіі.

Крытэрыі выстаўлення адзнак на вусным экзамене аналагічныя прымяняемым на пісьмовым экзамене.

Аналіз правядзення вуснага экзамену па матэматыцы паказвае, што найбольш часта сустракаюцца наступныя памылкі: абітурыенты блытаюць азначэнні і ўласцівасці тых або іншых паняццяў, не праяўляюць дакладнасці пры азначэнні асноўных функцый і пабудовы іх графікаў, выяўляюць поўнае неразуменне паняцця модуля.

Больш падрабязна даведацца аб экзаменах па матэматыцы, а таксама пазнаёміцца з варыянтамі кантрольных работ на ўступных экзаменах па матэматыцы (пісьмова) мінулых гадоў можна ў дэканаце матэматычнага факультэта (вул. Кірава, 119, корп. 2, аўд. 3-7). Дадатковую інфармацыю па цікавячых пытаннях можна атрымаць таксама ў час правядзення Дня адчыненых дзвярэй матэматычнага факультэта, а таксама на кансультацыях, якія праводзяцца перад экзаменамі.

МОВА І ЛІТАРАТУРА

У гэтым годзе пісаць сачыненне будуць толькі абітурыенты, якія збіраюцца паступаць на спецыяльнасці філалагічнага факультэта. Памылкі абітурыентаў і недахопы іх сачыненняў даволі тыповыя: няўменне даць слушны адказ на адпаведную тэму (адсюль—або пераказ зместу твораў мастацкай літаратуры, або адказ па схеме), слабае веданне тэкстаў літаратурных твораў і элементаў тэорыі літаратуры, вывучаемых у школе, няўменне раскрыць тэму сачынення. Даволі часта назіраецца адсутнасць канкрэтнасці ў сачыненнях на так званыя вольныя тэмы. Часцей за ўсё гэта разважанні агульнага плана, нярэдка рытарычныя, у якіх няма сапраўдных ведаў матэрыялу мастацкіх твораў, няма арганізацыі думкі ў пісьмовым выказванні і доказу сваёй пазіцыі. У некаторых выпадках гэта можа быць правільны, але няпоўны адказ на тэму, недастаткова мэтанакіравана выкарыстоўваецца тэкст, робяцца некаторыя фактычныя памылкі. Даволі часта сустракаюцца арфаграфічныя і пунктуацыйныя памылкі: на правапіс галосных пасля зацвярдзелых зычных, правапіс й і ў, правапіс зычных д-дз, т-ц, на абазначэнне на пісьме падоўжаных зычных гукаў, на правапіс спалучэнняў некаторых зычных, на ўжыванне працяжніка паміж галоўнымі членамі сказа, на адасабленне прыдатка і параўнальных зваротаў са злучнікам «як». Многія абітурыенты не адрозніваюць складаны сказ ад простага з аднароднымі членамі, не ведаюць правілаў адасаблення даданых членаў сказа.

Кожнаму абітурыенту неабходна ведаць наступныя патрабаванні да сачынення: 1) трэба правільна зразумець пытанне, якое знаходзіцца ў фармуліроўцы тэмы, і даць на яго разгорнуты аргументаваны адказ; 2) паказаць дакладнае веданне тэксту аналізуемага твора і неабходных тэарэтычна-літаратурных паняццяў; 3) уменне аналізаваць не толькі змест, але і мастацкую форму твора; 4) галоўная думка сачынення павінна развівацца па плану (але сам план пісаць неабавязкова). Упрыгожваннем сачынення можа стаць эпіграф. Аднак ён павінен быць дакладным і перадаваць асноўную думку сачынення. У якасці эпіграфа можна выкарыстоўваць вершаваныя радкі выдатных паэтаў, выказванні вядомых пісьменнікаў, дзеячоў мастацтва, філосафаў.

Абітурыент павінен паказаць арфаграфічную і пунктуацыйную пісьменнасць, уменне карыстацца рознымі маўленчымі зваротамі і вобразнымі сродкамі мовы, уменне дакладна і да месца цытаваць, выкарыстоўваць лексіку і фразеалогію роднай мовы. Недапушчальны ў сачыненні агульныя фразы і парушэнне паслядоўнасці пераказу.

Для таго, каб правільна ацаніць сачыненне, экзаменацыйная камісія па мове і літаратуры кіруецца існуючымі школьнымі нормамі ацэнак. Сачыненне пішацца на працягу чатырох астранамічных гадзін. Для многіх абітурыентаў будзе цікава ведаць некаторыя тэмы сачыненняў па беларускай і рускай мове і літаратуры, якія прапаноўваліся ў апошні час. Сярод іх можна назваць такія тэмы, як «Слава Францыска Скарыны не ведае меж», «Ф. Багушэвіч — барацьбіт за росквіт роднай мовы і літаратуры», «Я не для вас, паны, о не» (на матэрыяле паэзіі Купалы), «Паэзія Коласа — люстэрка жыцця дарэвалюцыйнай Беларусі», «У чым бачыць Лабановіч сэнс свайго жыцця?» (па трылогіі Коласа «На ростанях», «Трывожнае шчасце» герояў І. Шамякіна, «Беларусь мая сінявокая», «Мой родны кут», «Я лиру посвятил народу своему» (по поэзии Н. А. Некрасова), «Тема Родины в поэзии С. Есенина», «Почему бессмертен ревизор?», «Поиски смысла жизни передовой дворянской интеллигенции в романе Л. Толстого «Война и мир» і інш.

На вусным экзамене па мове і літаратуры абітурыенту прапаноўваецца білет, які складаецца з трох пытанняў: два з іх тэарэтычныя (адно па літаратуры, а другое—па мове), а трэцяе—практычнае (часцей за ўсё граматычны разбор сказа). Кожны абітурыент атрымлівае спецыяльны экзаменацыйны ліст і рыхтуе адказ на працягу 40 хвілін. Лічыцца абавязковым, каб кожны паступаючы ці падрабязна, ці тэзісна запісаў адказ на кожнае пытанне.

Веданне тэксту канкрэтных літаратурных твораў, уяўленне аб месцы творчасці пісьменніка ў развіцці літаратуры і грамадства, уменне аналізаваць і **абагульняць,** выразна чытаць і ацэньваць мастацкія творы, валодаць маўленнем, словам — вось асноўныя якасці вуснага адказу. Акрамя гэтага, вусны адказ, як і сачыненне, павінен быць лагічным, паслядоўным, аргументаваным, дакладным, вобразным і пісьменным. Вусны адказ таксама прадугледжвае чытанне вершаў на памяць.

Абітурыенты, якія паступаюць на філалагічны факультэт, часцей за ўсё вызначаюць тэму, ідэю мастацкіх твораў, характарызуюць асноўных герояў. Але вызначыць асаблівасці кампазіцыі, стыль твора для многіх даволі цяжка. На вусным экзамене нельга разважаць увогуле аб творы, не ўлічваючы характару пытання ў білеце. У адказах нярэдка назіраецца не толькі адсутнасць ведання тэксту, але і імкненне зрабіць замену канкрэтнага на агульныя фразы і меркаванні.

Паступаючы павінен добра ведаць сродкі мастацкай выяўленчасці і выразнасці, асаблівасці розных жанраў літаратуры, характэрныя рысы лірыкі, прозы і драматургіі як асноўных радоў літаратуры, не сустракаць цяжкасцей у разборы слова па саставу, пры словаўтваральным і фанетычным разборы, марфалагічным і сінтаксічным аналізе сказаў.

Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на веданне не толькі твораў класічнай беларускай і рускай літаратуры (В. Дунін-Марцінкевіч, Ф. Багушэвіч, М. Багдановіч, Я. Купала, Я. Колас, А. Пушкін, Л. Талстой, Ф. Дастаеўскі, А. Чэхаў і інш.), але і сучасных паэтаў і празаікаў (Н. Гілевіч, У. Караткевіч, В. Быкаў, А. Адамовіч, В. Казько і інш.). Аналіз кожнага літаратурнага твора неабходна рабіць зыходзячы з патрабаванняў нашага часу і дасягненняў сучаснай літаратуразнаўчай думкі.

Упершыню на ўсіх астатніх філалагічных спецыяльнасцях будзе ўведзены вусны экзамен па беларускай мове і літаратуры (абавязкова з адзнакай) акрамя спецыяльнасцей «Правазнаўства», дзе ён будзе ацэньвацца як «залік/незалік». Білет на вусным экзамене будзе таксама ўключаць тры пытанні: першае — па беларускай літаратуры (творы класічнага перыяду і паслякастрычніцкага часу), два другіх — пытанні па мове (адно тэарэтычнае, а другое практычнае).

Трэба адзначыць, што гэтыя пытанні, безумоўна, не будуць такімі складанымі як для абітурыентаў-філолагаў.

А ПОСПЕХУ

ПРЫЁМНАЯ КАМІСІЯ ГДУ ЗНАЁМІЦЬ З ПАТРАБАВАННЯМІ ДА ЎСТУПНЫХ ЭКЗАМЕНАЎ

ГІСТОРЫЯ

Уступныя экзамены па гісторыі Беларусі сёлета, як і ў папярэднія гады, маюць пэўныя цяжкасці для абітурыентаў, якія паступаюць на спецыяльнасці «Гісторыя», «Правазнаўства», «Гісторыя са спецыялізацыяй англійская мова», «Гісторыя са спецыялізацыяй нямецкая мова».

Прадметная камісія добра ўяўляе тыя аб'ектыўныя цяжкасці, з якімі сёння сутыкаюцца выпускнікі школ пры падрыхтоўцы да экзамену па гісторыі. Аналіз вынікаў мінулых гадоў паказвае, што абітурыенты, як правіла, лепей і больш ўпэўнена арыентуюцца ў такіх «правераных часам» сюжэтах, як гісторыя класавай барацьбы і рэвалюцыйнага руху, станаўленне Савецкай улады, грамадзянская і Вялікая Айчынная войны, пяцігодкі і г. д. Складаней абстаіць справы з колам пытанняў па сацыяльна-эканамічнаму і грамадска-палітычнаму развіццю Рэспублікі Беларусь у 80—90 г.г. Зразумела, што так званую «жывую» гісторыю цяжэй за ўсё ахапіць аналітычна і засвоіць у плане метадычным. Аднак, на наш погляд, менавіта тут абітурыент можа спаўна праявіць эрудыцыю, самастойнасць і смеласць аналізу.

Экзамены па гісторыі Беларусі — асаблівая і даволі складаная праблема. Аналіз вынікаў уступных экзаменаў мінулых гадоў сведчыць, што трывалыя і сістэматызаваныя веды па гэтай дысцыпліне паказалі толькі асобныя абітурыенты. І тут назіраецца лепшая падрыхтоўка па гісторыі савецкага перыяду. Аднак сімптаматычна «прыцягнутасць» гэтага прадмета да курсу гісторыі СССР, абапіраючыся на веданне якога многія абітурыенты спрабавалі «выратаваць» свае адказы на экзамене па гісторыі Беларусі. Імкненне да глыбокага параўнальнага аналізу гісторыі розных народаў мы заўсёды падтрымліваем, калі параўнанне не з'яўляецца падменай аднаго іншым.

Прапануемы камісіяй пералік пытанняў арыентуе абітурыентаў на высвятленне найбольш істотных (характэрных) асаблівасцей гістарычнага развіцця Беларусі.

Перш за ўсё, гэта група пытанняў, звязаных з узнікненнем і развіццём дзяржаўнасці беларускага народа. Больш шматпланавай і змястоўнай ацэнкі патрабуюць праблемы сацыяльна-палітычнай гісторыі Беларусі ў XVI—XVII ст.ст. Сёння відавочна, што славутая «аб'яднальная» дамінанта не растлумачвае ўсёй складанасці працэсаў і падзей, якія адбываюцца на беларускай зямлі таго часу. Напрыклад, абітурыент павінен умець прааналізаваць падзеі 1648—1653 г.г. перш за ўсё з пункту гледжання прыкмет грамадзянскай вайны.

Абітурыенту трэба звярнуць увагу на спецыфіку сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі дакастрычніцкага перыяду; асаблівасці, звязаныя з правядзеннем тут (у гэтым краі) буйнейшых рэформ (1861 г., сталыпінскай) і г. д.

Прапануемыя да ўступных экзаменаў пытанні прама арыентуюць на паглыбленае вывучэнне грамадска-палітычнага руху ў Беларусі пачатку XX ст., выдзяляючы і характарызуючы яго культурна-асветніцкія і нацыянальна-вызваленчыя цячэнні.

Адзначым, у апошні час нашы школы і абітурыенты атрымалі больш сур'ёзную аснову для падрыхтоўкі. У 1991 г. 5-м выданнем выйшаў «Кароткі нарыс гісторыі Беларусі» У. М. Ігнатоўскага, раней — кніга М. Ермаловіча «Старажытная Беларусь», у 1991—1993 г.г. у часопісе «Спадчына», газетах «Культура», «Літаратура і мастацтва», «Голас Радзімы» было змешчана шмат гістарычных першакрыніц, цікавых і змястоўных нарысаў і даведак па персаналіях і г. д.

ХІМІЯ

Кожны білет па хіміі змяшчае чатыры заданні: адно — па агульнай і неарганічнай хіміі, другое — па арганічнай хіміі, у якасці трэцяга задання прапануюцца розныя колькасныя задачы, чацвёртае заданне змяшчае ланцужкі хімічных пераўтварэнняў.

Адказы на пытанні павінны быць па магчымасці поўнымі і ў абавязковым парадку суправаджацца напісаннем адпаведных хімічных формулаў і ўраўненняў рэакцый.

На ўступных экзаменах паступаючы ва універсітэт павінен паказаць веданне агульных тэарэтычных палажэнняў хіміі як адной з асноўных прыродазнаўчых навук; умець прымяняць іх пры разглядзе асобных класаў рэчываў і канкрэтных злучэнняў; ведаць уласцівасці важнейшых рэчываў, якія прымяняюцца ў прамысловасці, сельскай гаспадарцы, быце; разумець навуковыя прынцыпы важнейшых хімічных вытворчасцей (не заглыбляючыся ў дэталі хімічнай тэхналогіі), рашаць тыповыя нескладаныя задачы. На экзамене можна карыстацца табліцамі: «Перыядычная сістэма хімічных элементаў Мендзялеева», «Растваральнасць асноў, кіслот і соляў у вадзе», «Электрахімічны рад напружанняў металаў».

Прывяду найбольш характэрныя памылкі, якія дапускаюць многія абітурыенты на ўступным экзамене па хіміі. Многія з іх не ўмеюць правільна пісаць эмпірычныя і структурныя формулы злучэнняў і ўраўненні прасцейшых хімічных рэакцый. Часта блытаюць паняцці «малекулярная маса», «малярная маса», «маса малекулы», слаба ўяўляюць, што такое моль рэчыва. Не ўсе ясна ўяўляюць, што такое ступень акіслення, як вызначыць яе велічыню зыходзячы з формулы злучэння, атаясамліваюць ступень акіслення і валентнасць элемента. Нярэдка дапускаюцца памылкі пры напісанні поўных ураўненняў рэакцый, ураўненняў ступеньчатай дысацыяцыі кіслот і асноў.

Значная колькасць абітурыентаў слаба ўяўляе сутнасць акісляльна-аднаўленчых рэакцый, асаблівасці ўзаемадзеяння сернай і азотнай кіслот з металамі, памылкова лічаць, што ў рэакцыях азотнай кіслаты з металамі ўтвараюцца солі азотнай кіслаты і вадарод.

Пры тлумачэнні хімічных уласцівасцей арганічных рэчываў часта спасылаюцца пераважна на класічную тэорыю фізічнай будовы і прымяняюць малекулярныя формулы, вельмі рэдка выкарыстоўваючы пры адказах электронныя ўяўленні і структурныя формулы злучэнняў. Не заўсёды здавальняюча тлумачыцца ўзаемнае ўздзеянне атамаў у малекулах арганічных злучэнняў.

Не ўсе абітурыенты могуць растлумачыць залежнасць уласцівасцей розных арганічных злучэнняў ад наяўнасці характэрных функцыянальных груп.

Агульны сур'ёзны недахоп большасці абітурыентаў на экзамене па хіміі — адсутнасць практычных навыкаў, а іншы раз і поўная беспаможнасць у рашэнні разліковых задач.

ГЕАГРАФІЯ

У нашым універсітэце сёлета пяты раз адбудзецца набор студэнтаў, якія будуць вучыцца па спецыяльнасці 01.18 — геаграфія з беларускай і англійскай мовай. Вопыт працы прыёмнай камісіі дазваляе зрабіць пэўныя высновы аб узроўні падрыхтоўкі абітурыентаў па гэтым прадмеце. Многія лічаць: што-што, а геаграфію яны ведаюць добра. Гэта ж не матэматыка і не фізіка альбо хімія. У ёй жа няма складаных задач і прыкладаў, няма неабходнасці ведаць розныя тэарэмы, формулы, працэсы і законы. Аднак вынікі ўступных іспытаў паказваюць, што не такая яна ўжо і простая — геаграфія. Так, у мінулым годзе з 33 абітурыентаў, якія ў атэстатах мелі выдатныя адзнакі, на іспытах іх пацвердзілі толькі 6 чалавек, 14 атрымалі «добра», 9 — «здавальняюча» і 4 абітурыенты «праваліліся». Пры гэтым аналіз вынікаў уступных іспытаў паказвае, што з кожным годам узровень падрыхтоўкі абітурыентаў зніжаецца, асабліва ў выпускнікоў сельскіх школ.

Якія ж пытанні выклікаюць найбольшую цяжкасць пры адказах на ўступных экзаменах? У якіх сістэмах і раздзелах школьнага курсу геаграфіі горш за ўсё арыентуюцца выпускнікі сярэдняй школы? Па-першае, многія дрэнна ведаюць асноўныя паняцці і фармуліроўкі, не ўмеюць даваць звязаную, паслядоўную характарыстыку элементаў прыроднага асяроддзя, не могуць паказаць асноўныя ўзаемасувязі паміж імі. Па-другое, не могуць даць дастаткова матываваную гаспадарчую ацэнку прыродным умовам і паказаць сувязі, існуючыя паміж прыроднай сферай і гаспадарчай дзейнасцю грамадства. Па-трэцяе, вельмі дрэнна ведаюць асноўныя прынцыпы размяшчэння вытворчасці і фактары, якія вырашаюць развіццё асобных галін на той ці іншай тэрыторыі. Па-чацвёртае, з прыватных пытанняў найбольшую цяжкасць выклікаюць пытанні агульнай цыркуляцыі атмасферы, паняцці аб геаграфічнай абалонцы і прыродных комплексах, агульныя геаграфічныя заканамернасці Зямлі, геалагічная гісторыя нашай планеты, параўнальная характарыстыка асобных рэгіёнаў і краін, пытанні эканоміка-геаграфічнага раяніравання, геаграфіі важнейшых міжгаліновых комплексаў і асобных галін вытворчасці. Вельмі вялікую трывогу выклікае тое, што пераважная большасць выпускнікоў школ вельмі дрэнна ведае геаграфічную наменклатуру і зусім не можа арыентавацца на розных картах. Складваецца ўражанне, што яны ўвогуле першы раз бачаць геаграфічныя карты і нават баяцца да іх падысці (пры падрыхтоўцы адказу на ўступных іспытах дазваляецца карыстацца картамі). А які ж географ можа быць без ведання карты? І, нарэшце, самае прыкрае — вельмі дрэнныя веды па геаграфіі сваёй мясцовасці і раёну, вобласці і ў цэлым Рэспублікі Беларусь.

У заключэнне некалькі слоў аб білетах для ўступных іспытаў. Яны складаюцца поўнасцю ў адпаведнасці са школьнай праграмай і «Праграмай для паступаючых у вышэйшыя навучальныя ўстановы» і ўключаюць у сябе два пытанні: адно — па фізічнай геаграфіі, другое — па эканамічнай. Акрамя таго, у білеты ўносіцца таксама практычнае заданне, на якое неабходна будзе даць пісьмовы адказ.

БІЯЛОГІЯ

У адпаведнасці з новымі правіламі прыёму ў вышэйшыя навучальныя ўстановы Беларусі абітурыенты, якія будуць паступаць на біялагічны факультэт нашага універсітэта, павінны здаваць вусны экзамен па біялогіі. Паступаючыя на факультэт фізічнай культуры таксама здаюць біялогію вусна.

Вусны экзамен па біялогіі для абітурыентаў, паступаючых на біялагічны факультэт дзённай і завочнай форм навучання, складаецца з трох тэарэтычных пытанняў. Яны ўключаюць раздзелы батанікі, заалогіі, анатоміі, фізіялогіі і гігіены чалавека, а таксама агульнай біялогіі. Білеты вуснага экзамену па біялогіі для абітурыентаў, паступаючых на факультэт фізічнай культуры, таксама складаюцца з трох тэарэтычных пытанняў, якія ўключаюць два пытанні з агульнай біялогіі і адно — з анатоміі, фізіялогіі і гігіены чалавека.

Як сведчаць вынікі папярэдніх гадоў, паступаючыя на біялагічны факультэт абітурыенты паказвалі больш глыбокія веды па асноўных групах раслін, жывёлін, эвалюцыйным вучэнні і анатоміі, фізіялогіі і гігіене чалавека. Горш яны асвятлялі пытанні агульнай біялогіі. Варта адзначыць, што не заўсёды абітурыенты ўмеюць прыводзіць прыклады практыкі сельскагаспадарчай і прамысловай вытворчасці, аховы здароўя і інш. Слаба яны ведаюць ахоўваемыя віды раслін і жывёлін, якія занесены ў Чырвоную кнігу.

Значная колькасць абітурыентаў, якія паступалі на факультэт фізічнай культуры, давалі на пытанні білетаў павярхоўныя адказы.

У многіх абітурыентаў недастатковыя веды і па анатоміі, фізіялогіі і гігіене чалавека, у прыватнасці, па такіх тэмах як «Кроў», «Кровазварот», «Абмен рэчываў», «Выдзяленне», «Нярвовая сістэма» (асабліва вегетатыўная нярвовая сістэма, сімпатычная і парасімпатычная), органы пачуццяў.

ЗАМЕЖНАЯ МОВА

Уступны экзамен па замежнай мове будуць здаваць абітурыенты, якія выбяруць для сябе спецыяльнасці: «Правазнаўства», «Гісторыя з правам выкладання англійскай і нямецкай моў», «Геаграфія з правам выкладання англійскай і нямецкай моў», «Руская мова і літаратура з правам выкладання англійскай мовы», «Беларуская мова і літаратура з правам выкладання англійскай мовы», «Гісторыя», «Геаграфія».

Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на спецыялізацыі, якія даюць права выкладання англійскай і нямецкай моў. Будучыя спецыялісты, вам давядзецца жыць і працаваць ва ўмовах рыначнай эканомікі! Магчыма, дзякуючы спецыялізацыі ў замежнай мове, якую можаце атрымаць разам з асноўнай спецыяльнасцю, вы знойдзеце сабе больш дастойную і выгадную сферу прымянення ў народнай гаспадарцы. А можа атрымацца і так, што гэтая другая спецыялізацыя стане для кагосьці першай і асноўнай! Ужо ў наш час мы сутыкаемся з усё ўзрастаючай патрэбай у спецыялістах, якія валодаюць замежнай мовай.

У працэсе чытання экзаменацыйнага тэксту і вуснай размовы выкладчыкі праверацць вашы веды правілаў чытання і асноў граматыкі, валоданне лексічным мінімумам і навыкі вымаўлення.

Паступаючым будуць прапанаваны адаптыраваныя тэксты з мастацкай і навукова-папулярнай літаратуры, пабудаваныя на тыповых фразах і граматычным матэрыяле школьнага мінімуму. Колькасць незнаёмых слоў не будзе перавышаць 6—8%. Пры перакладзе дазваляецца карыстацца слоўнікам. Разуменне прачытанага правяраецца выбарачным перакладам, шляхам адказу на пытанні экзаменатараў і самастойнай пастаноўкай пытанняў у пісьмовай форме.

Адно з пытанняў білета прадугледжвае размову паміж абітурыентам і экзаменатарамі ў межах вусных тэм, азначаных праграмай сярэдняй школы. У гэтым годзе на экзамен выносяцца наступныя тэмы:

1. Аб сабе і сваёй сям'і.
2. Мой сябар (сяброўка).
3. Мая кватэра (дом).
4. Мая школа.
5. Мой працоўны дзень.
6. Мае захапленні. Мой вольны час.
7. Мой любімы прадмет.
8. Спорт у маім жыцці.
9. Мой любімы час года.
10. Мае ўражанні ад наведвання кінатэатра, выставы, канцэрта.
11. Мой любімы пісьменнік.
12. Мая будучая прафесія.
13. Мой родны горад (вёска).
14. Рэспубліка, у якой я жыву.
15. Мінск — сталіца рэспублікі Беларусь.
16. Выдатныя людзі Беларусі.
17. Праблемы экалогіі.
18. Геаграфічнае становішча краіны вывучаемай мовы.
19. Выдатныя мясціны краіны вывучаемай мовы.
20. Што я ведаю аб краіне вывучаемай мовы.

Спецыяльныя заданні, якія правяраюць веды лексіка-граматычнага матэрыялу, экзаменацыйнымі патрабаваннямі не прадугледжаны.

Выкладчыкі нямецкай мовы прапануюць звярнуць увагу на дакладнасць вымаўлення складаных слоў, якіх у нямецкай мове шмат. Трэба бачыць межы паміж кампанентамі складаных слоў, што будзе сведчыць аб разуменні значэння слова ў цэлым.

На экзамене па англійскай мове часцей робяць памылкі ва ўжыванні і перакладзе часовых форм дзеяслова, дрэнна распазнаюць і разумеюць формы герундыя прыслоўя I, складанага дапаўнення з інфінітывам. Не звяртаюць увагу на прадуктыўныя афіксы англійскай мовы, блытаюць часціны мовы слоў, утвораных ад вядомых каранёў.

Экзамен па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы

Паступаючыя на факультэт фізічнай культуры абітурыенты здаюць наступныя ўступныя экзамены: спецыяльная фізічная падрыхтоўка, біялогія (вусна), беларуская мова і літаратура (вусна) і плаванне (пазаконкурсны экзамен).

Экзамены па плаванню і спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы вызначаюць ўзровень агульнафізічнай падрыхтаванасці і рухальнага апарату абітурыентаў. Экзамены ўключаюць у сябе ў асноўным нарматывы, якія прайшлі ўжо «апрабацыю» на ўступных экзаменах у мінулыя гады. Яны практычна засталіся без змяненняў за выключэннем гімнастычнага нарматыву ў жанчын, дзе ён сёлета некалькі павялічаны.

Здача экзаменаў пачынаецца з іспытаў па плаванню і пры паспяховай здачы («залічана») абітурыенты працягваюць здаваць іншыя экзамены. Наступны — па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы — уключае нарматывы і патрабаванні спартыўнага шматбор'я, у якім прадугледжана выкананне чатырох абавязковых відаў фізічных практыкаванняў у адпаведнасці з існуючымі правіламі спаборніцтваў.

Вынік кожнага віду фізічных практыкаванняў ацэньваецца ў заліковых балах (гл. табліцу).

Экзамены	Ўзрост	Нарматыўныя патрабаванні і заліковыя балы					
		жанчыны			мужчыны		
		5	4	3	5	4	3
Спецфізпадрыхтоўка							
Лёгкая атлетыка:							
1. Бег 100 м. (с)	17—29	12.6	13.1	13.6	14.5	15.5	16.5
	30 і болей	13.0	13.5	14.0	15.0	16.0	17.0
2. Бег 1000 м. (мін., с)	17—29	3.05	3.10	3.16	3.52	4.10	4.30
	30 і болей	3.15	3.25	3.35	4.10	4.30	5.00
3. Кіданне гранаты (м)	17—29	48.0	44.0	38.0	32.0	27.0	22.0
	30 і болей	45.0	41.0	35.0	27.0	22.0	18.0
4. Гімнастыка: мужчыны — падцягванне ў вісе на перакладзіне хватам зверху	17—29	15	12	8			
	30 і болей	12	9	6			
жанчыны — згібанне і разгібанне рук ва ўпоры лежачы (згібанне рук не менш 90°, колькасць разоў)	17—29				28	22	14
	30 і болей				22	18	11
Плаванне: 100 м (мін., с)							
Вольны стыль	17—29	на адзнаку «залічана»		2.02	на адзнаку «залічана»		2.08
	30 і болей	»		2.12	»		2.18
Брас	17—29	»		2.15	»		2.33
	30 і болей	»		2.25	»		2.43
Кроль на спіне	17—29	»		2.15	»		2.23
	30 і болей	»		2.25	»		2.33

Неабходна сказаць, што выкананне любога спартыўнага нарматыву чатырохбор'я ніжэй заліковага ацэньваецца двума («2») баламі, якія не з'яўляюцца заліковымі і не ўваходзяць у агульную суму бальнай адзнакі за экзамен.

Такім чынам, адзнака па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы складаецца з сумы вынікаў толькі заліковых балаў, набраных абітурыентам у спартыўным шматбор'і:

ад 18 да 20 балаў — 5 (выдатна);

ад 14 да 17 балаў — 4 (добра);

ад 10 да 13 балаў — 3 (здавальняюча).

Майстрам спорту міжнароднага класа і майстрам спорту, якія выканалі або пацвердзілі разрадныя нарматывы на працягу двух гадоў, якія папярэднічаюць уступным экзаменам, выстаўляецца адзнака «5» (выдатна) па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы пры ўмове паспяховай здачы экзамену па плаванню. Дадаткова вызваляюцца ад экзамену па плаванню і, адпаведна, па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы абітурыенты — майстры спорту міжнароднага класа і майстры спорту па плаванню, сінхроннаму плаванню, сучаснаму пяціборʼю, воднаму пола і скачках у ваду.

Абітурыенты-медалісты першым таксама здаюць экзамен па плаванню, а затым — па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы. Пры паспяховай здачы экзамену па плаванню і экзамену па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы з адзнакай «5» яны вызваляюцца ад здачы астатніх экзаменаў.

Практыка паказала, што найбольшыя цяжкасці ў авалодванні нарматывамі і патрабаваннямі па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы адчуваюць абітурыенты, якія дрэнна валодаюць асноўнымі фізічнымі якасцямі — сілай, хуткасцю, вынослівасцю, спрытнасцю. Акрамя таго, фізічны стан не абмяжоўваецца толькі названымі фізічнымі якасцямі. Фізічнае развіццё і ўзровень працаздольнасці арганізма, яго аднаўляльнасць пасля нагрузкі — гэта не менш важна для абітурыента. Паспяхова засвойваць вучэбную праграму на факультэце фізічнай культуры могуць, як правіла, тыя студэнты, якія маюць добры фізічны стан.

Неабходна звярнуць асаблівую ўвагу на плаванне. Цяжкасці з нарматывам па плаванню параўнальна лёгка пераадольваюцца пры ўмове добрай падрыхтоўкі да данага экзамену. Выдзяленне экзамену па плаванню зроблена з мэтай павышэння ўзроўню падрыхтаванасці абітурыентаў па гэтай дысцыпліне.

Трэба сказаць і аб іншых відах фізічных практыкаванняў. Яны распрацаваны з мэтай адбору ўсебакова развітай моладзі, здольнай да засваення рухальных навыкаў. Патрабаванні да фізічнага стану студэнтаў факультэта фізічнай культуры ў працэсе навучання павінны адпавядаць падрыхтоўцы спецыяліста, і ў гэтай сувязі абітурыентам неабходна павышаць свой узровень не толькі фізічнай, але і тэарэтычнай падрыхтаванасці. У працэсе здачы экзаменаў узнікаюць праблемы з няведаннем абітурыентамі правілаў спаборніцтваў, спартыўнай тэрміналогіі, з няўменнем падбіраць практыкаванні для размінкі перад выкананнем нарматыву і г. д. Усё гэта не садзейнічае паспяховай здачы ўступнага экзамену.

БОКУЦЬ БАРЫС ВАСІЛЬЕВІЧ

Беларуская навука панесла цяжкую страту. 15 сакавіка 1993 года памёр буйны беларускі фізік, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, заслужаны дзеяч навукі, акадэмік Барыс Васільевіч Бокуць.

Б. В. Бокуць нарадзіўся 26 кастрычніка 1926 года ў вёсцы Сакольшчына Уздзенскага раёна Мінскай вобласці ў сям'і селяніна.

У 1941-1944 г. г. — актыўны ўдзельнік партызанскага руху, член Уздзенскай падпольнай арганізацыі. Пасля вызвалення Беларусі ўдзельнічаў у баях на II Беларускім фронце. Быў цяжка паранены, кантужаны.

З 1947 па 1952 год — студэнт фізіка-матэматычнага факультэта БДУ. Затым — аспірант кафедры тэарэтычнай фізікі універсітэта. З 1955 г. — супрацоўнік Інстытута фізікі і матэматыкі Акадэміі навук Беларусі. У 1956 г. абараніў кандыдацкую дысертацыю, а ў 1972 г. стаў доктарам фізіка-матэматычных навук. У 1975 г. яму прысвоена званне прафесара. У снежні 1974 г. выбраны членам-карэспандэнтам Акадэміі навук Беларусі, у кастрычніку 1980 г. — акадэмікам. У 1970 г. узначаліў лабараторыю крышталеоптыкі Інстытута фізікі АН Беларусі. У 1973-1989 г. г. працаваў рэктарам Гомельскага дзяржаўнага універсітэта. На гэтай пасадзе асабліва ярка праявіліся яго здольнасці як кіраўніка ВНУ, арганізатара навукі. Ён з'яўляецца ініцыятарам прысваення Гомельскаму дзяржуніверсітэту імя Ф. Скарыны.

Навуковая грамадскасць ведала Барыса Васільевіча як буйнога спецыяліста ў галіне лінейнай і нелінейнай крышталеоптыкі. Шырока вядомы яго фундаментальныя працы па тэорыі гіратрапіі аднародных і неаднародных асяроддзяў па ўзаемадзеянню электрамагнітных хваляў з крышталем. Яму належаць піянерскія працы па эфектыўнаму пераўтварэнню частаты выпраменьвання лазераў. Навуковыя дасягненні Барыса Васільевіча ў гэтым напрамку былі адзначаны Дзяржаўнай прэміяй СССР. Многія вынікі яго прац увайшлі ў падручнікі і манаграфіі.

Пад кіраўніцтвам Б. В. Бокуця ў Гомельскім дзяржаўным універсітэце вырасла цэлая плеяда таленавітых вучоных-фізікаў, створана школа ў галіне крышталеоптыкі. Шмат часу ён удзяляў патрыятычнаму выхаванню моладзі.

Адданасць навуцы, чуласць і добразычлівасць да людзей прынеслі Барысу Васільевічу заслужаную павагу і аўтарытэт. Светлая памяць аб Барысу Васільевічу Бокуцю назаўсёды захаваецца ў сэрцах усіх, хто ведаў яго і працаваў разам з ім.

М. Р. ВАЙЦЯНКОЎ, В. С. СЯЛІЦКІ, У. М. СЛЕСАР, А. А. КАСЦЮЧЭНКА, А. М. ЯРЧАК, Л. А. ШАМЯТКОЎ, П. С. ГРУНТОЎ, У. А. ДУДАРЭНКА, М. П. ПІСАРЭНКА, А. С. ШАГІНЯН, Ю. І. БАНДАЖЭЎСКІ, Ю. М. ПЛЕСКАЧЭЎСКІ.

ГОМЕЛЬСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСІТЭТ ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС НА ЗАМЯШЧЭННЕ ВАКАНТНЫХ ПАСАД ПА КАФЕДРАХ:

— палітычнай сацыялогіі — заг. кафедры;

— батанікі і фізіялогіі раслін — дацэнта.

Тэрмін падачы заяў — не пазней 1 месяца з дня апублікавання паведамлення.

Заявы накіроўваць на адрас: 246699 г. Гомель, вул. Савецкая, 104.

Рэктарат.

Рэктарат, грамадскія арганізацыі, увесь калектыў выкладчыкаў, супрацоўнікаў і студэнтаў ГДУ імя Ф. Скарыны глыбока смуткуюць з выпадку смерці былога рэктара Гомельскага дзяржуніверсітэта доктара фізіка-матэматычных навук, прафесара, заслужанага дзеяча навукі, акадэміка Акадэміі навук Рэспублікі Беларусь, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі СССР БОКУЦЯ Барыса Васільевіча і выказваюць сваё спачуванне родным і блізкім нябожчыка.

Рэктарат, грамадскія арганізацыі універсітэта, спартклуб, кафедра фізічнага выхавання выказваюць глыбокае спачуванне дацэнту названай кафедры МЯДЗВЕДЗЕВУ Валерыю Анатольевічу з выпадку напаткаўшага яго гора — смерці БАЦЬКІ.

Рэктарат, грамадскія арганізацыі універсітэта, дэканат, выкладчыкі, супрацоўнікі і студэнты факультэта фізічнай культуры, кафедра педагогікі і псіхалогіі, спартклуб выказваюць глыбокае спачуванне дэкану названага факультэта ЗАЙЦАВУ Барысу Макаравічу з выпадку напаткаўшага яго гора — смерці БАЦЬКІ.

ДНІ ДОНАРА

30-31 сакавіка ў нашым універсітэце — дні донара. Медпункт ГДУ будзе чакаць тых, хто не застанецца раўнадушным да гэтага сапраўды высакароднага і гуманнага мерапрыемства.

Донарам можа стаць любы здаровы чалавек ад 18 да 60 год. Процілаказаннямі да ўдзелу ў донарстве служаць вострыя і хранічныя захворванні. Жадаючага стаць донарам абследуюць урачы, менавіта яны вырашаюць: ці трэба браць кроў у гэтага чалавека і ў якой дозе.

Кроў любой групы выкарыстоўваецца пры пераліванні і пры перапрацоўцы на прэпараты. Даць кроў — гэта значыць выратаваць жыццё! Праблемы донарства заўсёды вырашаюцца, зыходзячы з галоўнага прынцыпу — максімальную карысць хвораму і ніякай шкоды донару. Абсталяванне сістэмы для ўзяцця крыві — стэрыльнае. Іголкі ахаваны ўпакоўкай, прызначаны для аднаразовага прымянення і знішчаюцца пасля ўзяцця крыві ў донара.

Чакаем Вас у медпункце універсітэта 30-31 сакавіка з 10 да 15 гадзін. Донарам неабходна мець пры сабе пашпарт.

Н. МАРЧАНКА,
загадчыца медпункта ГДУ.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, каб у матэрыялах не ўтрымлівалася даных, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не раздзяляючы пункту гледжання аўтара.

«Гомельскі універсітэт» — газета Гомельскага дзяржаўнаг універсітэта імя Ф. Скарыны.

Наш адрас: 246699, г. Гомель, вул. Савецкая, 104, пакой 1-18, тэл. 57-43-21.

Рэгістрацыйны № 221

Спонсары газеты — Цэнтральны райсавет народных дэпутатаў г. Гомеля; НВП «Сучасныя тэхналогіі», прафком студэнтаў.

Гомельская фабрыка «Палесдрук» Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь г. Гомель, Савецкая, 1.

Рэдактар Ул. БАЛОГА.

Аб'ём 1 друк. арк.
Тыраж 1.500 экз.
Заказ 191.

Падпісана да друку ў 14.00.